

บทที่ 1

บทนำ

1.1.ความสำคัญและที่มาของปัญหา

โรคพิษสุนัขบ้า (Rabies) เป็นโรคสัตว์ติดคนที่มีความรุนแรงคนที่แสดงอาการของโรคแล้ว ไม่สามารถรักษาให้หายต้องตายทุกราย สัตว์ที่ป่วยเป็นโรคนี้มากที่สุดและเป็นพาหะที่สำคัญเป็นสุนัขถึงร้อยละ 96 รัฐบาลได้มีความพยายามที่จะป้องกันและกำจัดโรคพิษสุนัขบ้าให้หมดไปจากประเทศไทยแต่ยังไม่สามารถดำเนินการได้ สถานการณ์โรคพิษสุนัขบ้าในสัตว์ของประเทศไทย ผลการตรวจวินิจฉัยโรคพิษสุนัขบ้าจากห้องปฏิบัติการทั่วประเทศตั้งแต่ปีพ.ศ.2549-2553 พบว่าจำนวนหัวสุนัขที่พบเชื้อร้อยละ 24.04,18.2,20.3,29.0,17.7 ตามลำดับ ในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวนหัวสุนัขที่พบเชื้อ ร้อยละ 19.9,13.7,26.1,36.9,23.8 ตามลำดับ(กรมปศุสัตว์,2555) ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2550 – 2554 ประเทศไทยมีผู้เสียชีวิตจากโรคพิษสุนัขบ้า 18,8,24,15,8 ในเขตกรุงเทพมหานครมีผู้เสียชีวิตจำนวน0,1,6,8,1 คนตามลำดับ จะเห็นได้ว่าในปีพ.ศ. 2552 สถานการณ์ของโรคพิษสุนัขบ้ามีแนวโน้มสูงขึ้น จำนวนผู้เสียชีวิตจากโรคพิษสุนัขบ้าก็สูงขึ้นเช่นเดียวกัน ในปี พ.ศ. 2555 คาดว่าจำนวนผู้เสียชีวิตในเขตกรุงเทพมหานครยังคงมีอยู่และไม่สามารถลดผู้เสียชีวิตได้ สุนัขจรจัดซึ่งเป็นปัญหาสำคัญของโรคพิษสุนัขบ้า มีจำนวนไม่ลดลงมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอีกด้วย ปัญหาโรคพิษสุนัขบ้ายังคงเป็นปัญหาสำคัญของกรุงเทพมหานคร นอกจากปัญหาสุนัขจรจัดที่เพิ่มขึ้นจำนวนมากแล้วยังมีปัญหาคาราคีวักขึ้นป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าไม่ครอบคลุมถึง 80% ของจำนวนสัตว์ในพื้นที่ WHO (1992) ได้แนะนำว่า ควรฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าให้ครอบคลุมอย่างน้อย 75% ของจำนวนสัตว์ในพื้นที่ การควบคุมโรคพิษสุนัขบ้าจึงจะมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลจากการศึกษาของพงศ์ศักดิ์ ศรีธเนศชัย (2543) พบว่า สุนัขที่มีเจ้าของในแขวงทับยาว เขตลาดกระบัง ร้อยละ 21.6 ไม่เคยฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า ซึ่งเมื่อรวมกับจำนวนสุนัขจรจัดด้วยแล้ว การฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้ายังไม่ครอบคลุมถึง 80% พ.ร.บ. โรคพิษสุนัขบ้า พ.ศ. 2535 กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยกรมปศุสัตว์เป็นผู้ดำเนินงานตาม พ.ร.บ. นี้ ในส่วนของการควบคุมโรคพิษสุนัขบ้าในสัตว์ กรุงเทพมหานคร กรมปศุสัตว์ จะมีสำนักงานปศุสัตว์ กรุงเทพมหานคร ได้ปฏิบัติงานตามกิจกรรมป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าโดยมีการดำเนินงานสร้างภูมิคุ้มโรคในสัตว์เลี้ยง การควบคุมประชากรสุนัขโดยการฉีดยาคุมกำเนิด ทำหมันสุนัขเพศเมีย และตอนสุนัขเพศผู้ การประชาสัมพันธ์ให้ความรู้แก่ประชาชน ปัญหาโรคพิษสุนัขบ้าในสัตว์ ปัญหาที่สำคัญที่ทำให้ผู้ป่วยเสียชีวิต เนื่องจากขาดความรู้และความตระหนักถึงความร้ายของโรคพิษสุนัข

บ้า หากประชาชน ชุมชน องค์กรท้องถิ่น ห่วงงานราชการและเอกชนร่วมมือกันในการป้องกันและ
กำจัดโรคพิษสุนัขบ้าจะสามารถทำให้ประเทศปลอดจากโรคพิษสุนัขบ้าได้

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1.เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการนำสุนัขไปรับการฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าของ
ประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร
- 2.เพื่อทราบถึงแนวทางในการกำหนดกลยุทธ์การป้องกันและกำจัดโรคพิษสุนัขบ้าเขต
กรุงเทพมหานคร

1.3 ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาในครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงสำรวจ ทำการเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามเป็น
เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยสอบถามจากประชาชนที่เป็นเจ้าของสุนัขในเขต
กรุงเทพมหานคร 1,500 ราย โดยวางกรอบแนวความคิดในการศึกษา ด้านปัจจัยตัวแปรอิสระ
แบ่งเป็นปัจจัยนำ ปัจจัยเอื้อ และปัจจัยสนับสนุน ที่จะมึผลต่อการนำสุนัขไปรับการฉีดวัคซีน
ป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าในเขตกรุงเทพมหานคร

1.4 ระยะเวลาที่ทำการศึกษา

1 ตุลาคม 2553 – 30 กันยายน 2554

1.5 นิยามคำศัพท์

โรคพิษสุนัขบ้า	หมายถึง	โรคที่เกิดจากเชื้อไวรัส (rabies virus) ที่เกิด เฉพาะสัตว์เลี้ยงลูกด้วยน้ำนมเท่านั้น หาก สัตว์หรือมนุษย์เป็นโรคพิษสุนัขบ้าแล้วไม่มี ทางรักษาได้
การดูแลเอาใจใส่สุนัข	หมายถึง	การเลี้ยงดูสุนัขอย่างถูกต้องตามหลักสุข อนามัย ให้ความรัก ดูแลด้านสุขภาพ การรักษาความสะอาด ภาชนะ อาหาร อาบนํ้า การหยอกล้อ ถ่ายพาราธิ
การมีส่วนร่วมในการดูแลสุนัข	หมายถึง	การที่บุคคลในครอบครัวหรือเพื่อนบ้านมี ส่วนร่วมในการดูแลเอาใจใส่สุนัข

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เพื่อทราบสาเหตุของการไม่นำสุนัขไปรับการฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าของเจ้าของสุนัข
2. เพื่อได้ข้อมูลสำหรับใช้วางแผนการดำเนินงานป้องกันและกำจัดโรคพิษสุนัขบ้า

1.7 การตรวจเอกสาร

สุจินต์ (2538) ได้ศึกษาบทบาทของปศุสัตว์จังหวัดในการป้องกันและควบคุมโรคพิษสุนัขบ้า จากการรวบรวมข้อคิดเห็นของปศุสัตว์จังหวัดทั่วประเทศ พบว่า รัฐควรมีกฎหมายรองรับเกี่ยวกับการจดทะเบียนสุนัข

วิรัตน์ (2532) ได้ศึกษาปัญหาและอุปสรรคของประชาชนในการป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า ตำบลบ้านแหลม อำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี โดยสัมภาษณ์ประชาชนที่เลี้ยงสุนัข จำนวน 182 หลังคาเรือน พบว่า ประชาชนไม่ทราบว่าสุนัขควรได้รับการฉีดวัคซีนเมื่ออายุ เท่าใด ร้อยละ 53.3

สุวงษ์ และคณะ (2533) อ้างโดย เสริมฐพร (2536) ได้ศึกษาวิจัยสถานการณ์และ ข้อคิดเห็นของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขตำบล ในการปฏิบัติงานควบคุมโรคติดต่อระหว่างคนและสัตว์ ศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในสถานีอนามัยทั่วประเทศจำนวน 330 คน พบว่า ปัญหาที่พบในการให้บริการฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า ประชาชนไม่ให้ความร่วมมือ ร้อยละ 53.3 เนื่องจากประชาชนไม่มีความรู้เกี่ยวกับการฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า โดยกล่าวว่าสุนัขจะอายุ สั้นถ้านำสุนัขไปฉีดวัคซีน

ธงชัย (2532) ได้ศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานควบคุมโรคพิษสุนัขบ้า อำเภอสองเนิน จังหวัดนครราชสีมา โดยสัมภาษณ์หัวหน้าครัวเรือนที่เลี้ยงสุนัขจำนวน 213 หลังคาเรือน พบว่า ประชาชนไม่นำสุนัขมารับการฉีดวัคซีนถึง ร้อยละ 53.0 เนื่องจากประชาชนไม่ทราบสถานที่นำสุนัขไปรับการฉีดวัคซีน

สุทัศน์ (2544) ได้ศึกษาพบว่าเพศ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้รวมของครอบครัว จำนวนสุนัข วิธีการได้มาของสุนัข วัตถุประสงค์ของการเลี้ยงสุนัขและการได้รับคำแนะนำเกี่ยวกับการป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า เป็นปัจจัยไม่มีผลต่อพฤติกรรมการนำสุนัขไปฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า ส่วนตัวแปรด้านอายุ สถานภาพในครอบครัว จำนวนสมาชิกในครอบครัว ผู้ให้คำแนะนำเกี่ยวกับโรคพิษสุนัขบ้า แหล่งได้รับข่าวสารเกี่ยวกับโรคพิษสุนัขบ้าและความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ

การป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าเป็นปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการนำสุนัขไปฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า

Green and Kreuter (2000) ได้เสนอ PRECEDE Framework นำมาเป็นกรอบแนวความคิดในการวิจัยปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการนำสุนัขไปรับการฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าของประชาชนเขตลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร โดย การวิเคราะห์พฤติกรรมสุขภาพไว้ว่า การวิเคราะห์พฤติกรรมสุขภาพ มีสาเหตุมาจากพฤติกรรมของบุคคลว่ามีปัจจัยอะไรบ้างที่มีอิทธิพลแบ่งได้เป็น 3 กลุ่มคือ

1. ปัจจัยนำ หมายถึง ปัจจัยที่เป็นพื้นฐานและก่อให้เกิดแรงจูงใจในการแสดงพฤติกรรมหรืออีกด้านหนึ่งปัจจัยนี้มีผลทางสนับสนุนหรือยับยั้งการแสดงพฤติกรรม ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับแต่ละบุคคล ได้แก่ ความรู้ ความเชื่อ ค่านิยม การรับรู้ สถานภาพทางสังคมเศรษฐกิจ ระดับการศึกษา
2. ปัจจัยเอื้อ หมายถึง สิ่งที่เป็นแหล่งทรัพยากรที่จำเป็นในการแสดงพฤติกรรมของบุคคล ชุมชน รวมทั้งทักษะที่จะช่วยให้บุคคลจะสามารถแสดงพฤติกรรมนั้น ๆ ได้ และสามารถที่จะใช้ทรัพยากรเหล่านั้น ซึ่งเกี่ยวข้องกับ ราคา ระยะทาง เวลา ความยากง่ายของการเข้าถึงบริการ ประสิทธิภาพ และอื่น ๆ ซึ่งเป็นปัจจัยภายนอกตัวบุคคล
3. ปัจจัยสนับสนุน เป็นผลสะท้อนที่บุคคลจะได้รับ หรือคาดหวังจะได้จากการแสดงพฤติกรรมนั้น อาจช่วยสนับสนุนหรือยับยั้งการแสดงพฤติกรรมทางสุขภาพได้ มีทั้งเป็นสิ่งที่ป็นรางวัล ผลตอบแทน และการลงโทษ โดยได้รับจากคนอื่นที่มีอิทธิพลต่อตนเอง เช่น บุคคลในครอบครัว เพื่อนบ้าน ความคิดเห็นเป็นปัจจัยภายนอกที่เกิดจากคนอื่นนั่นเอง รวมทั้ง อิทธิพลของสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ รอบ ๆ ตัวด้วย เช่น กฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ เป็นต้น

1.8 กรอบแนวความคิดในการศึกษา

ตัวแปรต้น

ตัวแปรตาม

